

Nr 93.

Av herr **Lundberg** i Hälsingborg m. fl., om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond för bostadsbyggnader.

Betydelsen av en förbättrad bostadsförsörjning för stora delar av befolkningen lär knappast kunna överskattas. Det må i detta hänseende vara tillräckligt erinra om bostadsfrågans betydelse i befolkningspolitiskt och familjesocialt hänseende.

Vad särskilt den stora inom industrien sysselsatta medborgargruppen angår, har sedan våren 1942 inom industriens utredningsinstitut pågått en omfattande utredning angående de industrianställdas bostadsförhållanden, vilken ännu icke slutförts.

Under utredningen har ådagalagts, att ett mycket stort behov av nya bostäder för industrianställda förefinnes, framför allt på de smärre industriorterna. Att döma av införskaffade uppgifter från representativa företag kan den totala bostadsbristen uppskattas till omkring 28 000 bostäder, motsvarande ett nybyggnadsbehov för en kostnad av minst 250 miljoner kronor. Det latenta ny- och ombyggnadsbehovet torde emellertid vara avsevärt större, beroende dels på de befintliga bostädernas i många fall bristfälliga tekniska utrustning, dels på trångboddhet bland industriarbetarna. Omkring 50 000 industriarbetarfamiljer på landsbygden, bestående av två vuxna personer och ett eller flera barn, bo i lägenheter om högst ett rum och kök.

Det har under utredningsarbetet befunnits, att industriföretagen själva i stor utsträckning måste bygga eller genom subventioner främja uppförandet av de nya bostäder som behövas. På industriorter, vilka uppbäras huvudsakligen av en eller ett fåtal likartade industrier, är nämligen allmänna marknaden alltför beroende av dessa industriers konjunkturer för att utomstående företagare skola vara villiga till investeringar i hyreshus.

Fullständig enighet torde råda därom, att för motverkande i största möjliga utsträckning av en befarad depression under efterkrigstiden ökad investeringsverksamhet inom näringslivet efter fredsslutet är nödvändig. I

stor utsträckning torde denna investeringsverksamhet böra avse bostadsbyggande. Vål ha företagen bl. a. genom att själva bedriva byggnadsverksamhet bidragit till lösning av de anställdas bostadsfråga, men om en medverkan från deras sida efter fredsslutet skall kunna påräknas i den stora omfattning som är önskvärd, är det nödvändigt att företagen beredas tillfälle att av sina för närvarande ofta goda vinster verkställa i beskattningshänseende avdragsgilla avsättningar med tillräckliga belopp. Om beskattade vinstmedel skola anlitas, kunna nämnvärda fonderingar för detta ändamål icke förväntas komma till stånd. För aktiebolagens del innebär den nuvarande beskattningen, att företagen då skulle för åstadkommande av en fondering å 1 000 kronor bliva nödsakade taga i anspråk omkring 1 700 kronor av den beskattade vinsten.

Beskattningens återhållande verkningar å företagens villighet och förmåga att reservera vinstmedel för framtida investeringar ha konstaterats långt tidigare, medan ännu skattebelastningen var väsentligt lindrigare än för närvarande, och ha föranlett tillkomsten av förordningen den 17 juni 1938 angående rätt för svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till konjunkturinvesteringsfond, vilken sedermera ersatts av förordningen den 12 juni 1942 rörande investeringsfonder.

De enligt berörda lagstiftning verkställda avsättningar till investeringsfonder, som under de gångna åren förekommit, äro emellertid icke av den storleksordning, att de kunna antagas medföra nämnvärd konjunkturutjämnande verkan. Anledningen härtill torde, enligt vad från industriens representanter framhållits, i allmänhet icke vara att söka i obenägenhet eller oförmåga hos företagen att reservera medel för framtida investeringar utan fasthellre i den utformning lagstiftningen om investeringsfonder erhållit. En sådan omarbetning och utvidgning av denna lagstiftning, att vissa återhållande moment däri avlägsnades och företagen verksamt stimulerades att använda sig därav, är enligt vår mening erforderlig, om nämnda lagstiftning skall bliva det konjunkturutjämnande instrument som avsetts.

En sådan allmän omarbetning av förevarande lagstiftning torde emellertid erfordra viss utredning och synes därför svårigen kunna komma till stånd i så god tid, att de nya bestämmelserna kunna tillämpas vid taxeringen innevarande år. Med hänsyn härtill och då det enligt vår mening är angeläget, att fonderingar för framtida bostadsbyggande *snarast* verkställas i största möjliga omfattning, se vi oss nödsakade att i detta sammanhang inskränka vårt yrkande till en sådan utbyggnad av den nuvarande lagstiftningen om investeringsfonder, att dylika fonderingar möjliggöras. Den enligt gällande lagstiftning medgivna investeringsfonden för byggnader, som huvudsakligen torde vara avsedd att användas för uppförande av fab-

riksbyggnader och till vilken i beskattningshänseende avdragsgilla avsättningar allenast i mycket begränsad omfattning äro medgivna, kan uppenbarligen icke tillgodose det avsättningsbehov för bostadsbyggande, som enligt vad ovan framhållits för närvarande föreligger.

Vi hålla därför före, att den gällande lagstiftningen om investeringsfonder i avvaktan på en genomgripande omarbetning provisoriskt bör kompletteras med bestämmelser, avsedda att gälla allenast vid innevarande års taxering, angående en särskild investeringsfond för bostadsbyggnader, konstruerad enligt i huvudsak samma grunder som de nuvarande investeringsfonderna. Vi förutsätta dock, att en blivande omarbetning jämväl kommer att omfatta den nu föreslagna lagstiftningen.

Bestämmelserna rörande rätt till i beskattningshänseende avdragsgilla avsättningar vid 1944 års taxering till investeringsfond för bostadsbyggnader synas lämpligen böra inrymmas i en särskild författning. Det härvid fogade förslaget till sådan författning har för underlättande av ärendets behandling såvitt möjligt utformats i överensstämmelse med ovanberörda förordning den 12 juni 1942.

Beträffande bestämmandet av det belopp, varmed avdrag vid taxeringarna för avsättning till här avsedd fond högst må medgivas, synas dock andra grunder än de i ovanberörda förordning angivna böra tillämpas. För vinnande av syftet med den föreslagna lagstiftningen torde beloppet böra sättas i relation till förefintligt byggnads- och avsättningsbehov och detta av myndighet konstateras, innan företaget beslutar avsättningen. Den myndighet, som är bäst lämpad för prövningen av byggnads- och avsättningsbehovet, torde vara vederbörande länsstyrelse. Det föreslås därför, att länsstyrelsen efter ansökning av företaget får fastställa, med vilket belopp avdrag för avsättning till fonden högst må ske, varefter taxeringsmyndigheternas prövning kan inskränkas till ett konstaterande av huruvida övriga för avdragsrätt stadgade förutsättningar äro för handen.

Till förebyggande av att företagen på grund av inkomstbegreppets utformning erhöle en icke avsedd förmån i beskattningshänseende vid försäljning under sådana förhållanden, att taxering för realisationsvinst icke ägde rum, av bostadsbyggnader, därå värdet med anlitande av fonden blivit nedskrivet, synes vidare böra stadgas, att med anlitande av nämnda fond verkställda avskrivningar, som vid försäljning återbekommas, skulle upptagas till beskattning. Genom att ålägga företag, som använt sig av en dylik fond, att så länge de med anlitande av fonden uppförda byggnaderna äro i företagets ägo vid sin deklaration lämna uppgift därom enligt fastställt formulär bör erforderlig kontroll över efterlevnaden av en sådan bestämmelse utan större svårigheter kunna utövas.

I fråga om utformningen av de särskilda bestämmelserna i det bifogade förslaget må ytterligare anföras:

1 §.

Då fonden uteslutande är avsedd att användas för avskrivning å bostadsbyggnader, föreligger icke anledning att såsom villkor för avdragsrätten föreskriva, att företaget skall tillgodonjuta fri avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier. För att icke den omständigheten, att ett företag är organiserat såsom en koncern, skall försvåra strävandena att med användande av den föreslagna lagstiftningen avhjälpa föreliggande bostadsbehov, böra förutsättningarna för tillämpning av lagstiftningen anses vara för handen, då behov av bostäder förefinnes för personal, anställd hos det skattskyldiga företaget eller företag, med vilket intressegemenskap råder (moder- och dotterföretag eller företag under i huvudsak gemensam ledning). Den i 57 § 3 mom. kommunalskattelagen använda formuleringen har tjänat till ledning vid stadgandets utformning.

2 §.

Den i detta författningsrum omförmälda utredningen rörande bostadsbehovet liksom ock planen för den tillämnade byggnadsverksamheten synas i allmänhet kunna göras tämligen summariska, då byggnadsbehovet merendels torde vara av vida större omfattning än vad som kan tillgodoses genom den avsättning företaget har möjlighet att omedelbart verkställa. Någon anledning att i förevarande ansökning begära rätt till avsättning med större belopp än vad företaget av vinsten under det senast förflutna beskattningsåret ämnar disponera för ändamålet föreligger icke. Det förutsettes nämligen, att företaget i anledning av den lagstiftning med enahanda syfte, som kan bli gällande vid följande års taxeringar, skall äga inkomma med ny ansökning om rätt till ytterligare avsättning och därvid i förekommande fall komplettera utredningen. Planen för byggnadsverksamheten bör även innefatta sådana upplysningar angående byggnadsverksamhetens finansiering, att avsättningsbehovet kan bedömas.

4 §.

Särskilt vid uppförande av större bostadskomplex bör möjlighet finnas att bereda utrymme för en eller annan butikslokal, samlingslokal o. d. För undvikande av svårigheter vid tillämpningen föreslås, att den del av byggnaden, som må avses för sådant ändamål och som lämpligen synes kunna upptagas till högst en femtedel, angives i författningen.

Vid författningsrummets tillämpning lära samma beräkningsgrunder böra användas som då vid fastighetstaxering uppdelning av byggnad äger rum i en skattepliktig och en skattefri del jämlikt 5 § sista stycket kommunalskattelagen.

5 §.

Den föreslagna lydelsen av andra stycket av förevarande författningsrum i förening med de i 7 § andra stycket meddelade kontrollföreskrifterna torde innebära lika tillfredsställande garanti att vid försäljning återbetkomna avskrivningar bli beskattade som motsvarande bestämmelser i anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen beträffande maskiner och andra inventarier för stadigvarande bruk.

Väl måste befaras, att avsättningar enligt den av oss föreslagna förordningen icke komma att uppgå till så betydande belopp som skulle bli fallet, om lagstiftningen i stället gaves en sådan utformning, att företagen verksamt stimulerades att använda sig därav, men många företag hysa dock så livligt intresse för bostadsbyggande och behovet av bostäder är på många orter så trängande, att man synes berättigad förvänta att den av oss föreslagna förordningen kommer att leda till ett jämförelsevis bättre resultat än vad gällande lagstiftning om investeringsfonder hittills utvisat. Det föreslagna förfarandet, varigenom den i beskattningshänseende avdragsgilla avsättningens storlek kan lämpas efter bostads- och avsättningsbehovet, kan antagas medföra gynnsamma verkningar i detta hänseende. Vidare märkes, att planläggningen av investeringar i bostadsbyggnader, avsedda att utföras under efterkrigstiden, ofta lär vara lättare att verkställa än en planläggning av framtida investeringsverksamhet för direkt produktiva ändamål, vilken torde förutsätta ett mera ingående bedömande av framtidsutsikterna. Så synes åtminstone vara förhållandet i de talrika fall, då byggnadsbehov föreligger även om den nuvarande arbetarstammen i större eller mindre grad skulle reduceras.

En förutsättning för att det avsedda syftet med den föreslagna lagstiftningen skall vinnas är emellertid, att ärendet behandlas med största möjliga skyndsamhet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen för sin del måtte besluta bestämmelser om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond för bostadsbyggnader i huvudsaklig överensstämmelse med härvid fogade utkast. (*Bilaga A.*)

Stockholm den 17 januari 1944.

Sven Lundberg
i Hälsingborg.

Åke Wiberg.

Erik Olson
i Göteborg.

F Ö R S L A G

till

Förordning om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond för bostadsbyggnader.

Kungl. Maj:t har, med riksdagen, funnit gott förordna som följer.

1 §

Avdrag för belopp som, enligt vad i denna förordning sägs, av årsvinsten avsättes till investeringsfond för bostadsbyggnader må vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjutas under det beskattningsår, för vilket taxering verkställs år 1944, av svenskt aktiebolag så ock svensk ekonomisk förening, som ådagalägger att behov av bostäder förefinnes för personal, anställd hos den skattskyldige eller annan, med vilken intressegemenskap råder (moder- och dotterföretag eller företag under i huvudsak gemensam ledning). Där sådant avdrag medgivits skattskyldig, skall denne dock vara underkastad de föreskrifter, som nedan meddelas.

2 §

Efter ansökning av den skattskyldige fastställer länsstyrelsen i det län, inom vilket denne år 1944 skall taxeras till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, det belopp, varmed avdrag enligt 1 § för avsättning till här avsedd fond högst må medgivas.

Ansökningen skall ingivas senast den 1 juni 1944 och skall vara åtföljd av utredning rörande det föreliggande bostadsbehovet samt plan för den tillämnade byggnadsverksamheten. Uppgives bostadsbehovet gälla ort utom länet, skall länsstyrelsen omedelbart överlämna handlingarna därom i huvudskrift eller bestyrkt avskrift till länsstyrelsen i det län, där behovet uppgives föreligga, med begäran om yttrande. Länsstyrelsen i det förstnämnda länet skall, efter införskaffande av erforderlig utredning, senast den 1 juli 1944 meddela beslut i ärendet, varom sökanden i rekommenderat brev skyndsamt underrättas.

I denna förordning förstås med länsstyrelse jämväl överståthållarämbetet.

3 §

Investeringsfond för bostadsbyggnader må jämlikt denna förordning tagas i anspråk endast under de beskattningsår, som av Kungl. Maj:t genom särskilt beslut bestämmas.

Beslut av Kungl. Maj:t som nu sagts må avse företag av alla slag eller företag eller verksamhet av viss beskaffenhet eller å viss ort. Beslutet skall meddelas efter hörande av kommerskollegium, statens byggnadslånebyrå och fullmäktige i riksbanken, och skall medgivande att taga fonden i anspråk avse minst två beskattningsår i följd.

4 §

Investeringsfond för bostadsbyggnader må jämlikt denna förordning tagas i anspråk under visst beskattningsår för avskrivning å sådan byggnad, som blivit helt eller delvis uppförd under samma beskattningsår och till minst fyra femtedelar är avsedd för tillgodoseende av i 1 § angivet byggnadsbehov.

5 §

För beskattningsår, under vilket medel, avsatta till investeringsfond för bostadsbyggnader, enligt vederbörlig balansräkning tagits i anspråk jämlikt denna förordning, må vid taxeringen avdrag för i 4 § avsedd avskrivning å byggnad med belopp svarande mot fondens minskning ej ske, men skall, där medlen tagits i anspråk för avskrivning, byggnaden anses i beskattningsavsseende åsatt ett värde så bestämt som om för sagda år dylikt avdrag medgivits.

Avyttras byggnad, därå avskrivning till någon del verkstälts med anlåtande av fonden, under sådana förhållanden att beskattning för realisationsvinst icke äger rum, skall vad därvid återbekommes av å byggnaden verkställda avskrivningar beskattas såsom intäkt av rörelse. Med avyttring likställes det fall, att byggnaden uttages ur den rörelse, vari den ursprungligen använts, för att tillföras annan rörelse, som utgör särskild förvärvskälla, eller för att nyttjas för annat ändamål.

6 §

Hava fondmedel, som avsatts till investeringsfond för bostadsbyggnader, ej tagits i anspråk i enlighet med fondens ändamål senast under det beskattningsår, för vilket taxering sker under sjätte taxeringsåret efter det då avdrag för avsättningen skett, skall den skattskyldige efterbeskattas för vad som avsatts utan att därefter i enlighet med denna förordning hava tagits i anspråk för det avsedda ändamålet.

Vid efterbeskattning varom här är fråga skola såväl statliga som på grund av taxering till kommunal inkomstskatt utgående utskylder av vederbörande beskattningsnämnd påföras den skattskyldige med belopp, som vid debitering för det beskattningsår, avsättningen avsett, skulle tillkommit för den inkomst som efterbeskattas, jämte ränta för sex år efter tre procent eller, där jämlikt 3 § de avsatta medlen ej fått av den skattskyldige tagas i anspråk under något år efter avsättningen, två procent.

Har skattskyldig tagit fonden i anspråk i annan ordning än i 3 och 4 §§ sägs eller beslutit likvidera, skall efterbeskattning enligt denna paragraf omedelbart äga rum, därvid ränta beräknas efter tre procent om året för så många hela år som antalet av de taxeringsår, som förflutit efter det då avdraget för avsättningen skett, till och med det då efterbeskattningen sker.

För efterbeskattningen skola taxeringsförordningens bestämmelser i vad de röra eftertaxering äga motsvarande tillämpning med iakttagande av att

ordföranden i den taxeringsnämnd, som verkställer taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, skall till taxeringsnämndsordförandena i de övriga taxeringsdistrikt, där efterbeskattning varom här är fråga bör äga rum, lämna meddelande att anledning till efterbeskattning föreligger.

7 §

Skattskyldig som gjort avsättning till investeringsfond enligt denna förordning är pliktig att vid självdeklaration för det beskattningsår, då avsättningen ägt rum, ävensom för varje påföljande beskattningsår, intill dess de avsatta medlen avförts ur fonden, foga uppgift å blankett enligt formulär, som fastställs av Kungl. Maj:t, rörande avsättning av medel till fonden samt fondens användning och avveckling, så ock, för beskattningsår under vilket fonden tagits i anspråk, utredning att de i 4 § i sådant avseende stadgade villkor äro uppfyllda.

Vid självdeklaration för det beskattningsår, då fonden till någon del tagits i anspråk för avsett ändamål, skall den skattskyldige tillika foga förteckning å blankett enligt formulär, som fastställs av Kungl. Maj:t, å de vid beskattningsårets ingång i den skattskyldiges ägo befintliga byggnader, därå avskrivning med anlitande av fonden ägt rum, innefattande uppgift om det bokförda värdet å var och en av dessa byggnader vid beskattningsårets ingång och de därå under beskattningsåret verkställda avskrivningarna samt köpeskillingen för under beskattningsåret avyttrad byggnad. Omförmälda förteckning skall jämväl fogas vid självdeklarationen för varje påföljande beskattningsår, intill dess samtliga ifrågavarande byggnader blivit ur förteckningen avförda eller Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.

8 §

Över beslut, som av länsstyrelsen meddelas enligt denna förordning, må klagan av den skattskyldige föras hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka skola hava inkommit till socialdepartementet före klockan 12 å trettionde dagen efter den, då klaganden erhållit del av beslutet.

9 §

För tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter utfärdas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Har investeringsfond för bostadsbyggnader ej avsatts i balansräkningen för det beskattningsår, för vilket taxering verkställs 1944, må såsom avsättning till sådan fond godkännas förklaring av den skattskyldige, att i räkenskaperna för det på ifrågavarande beskattningsår följande räkenskapsåret överföring till sådan fond skall göras av vinstmedel för beskattningsåret, vilka kunnat disponeras för det ändamål, vartill fonden jämlikt 4 § må tagas i anspråk. Förklaring som nu sagts jämte uppgift enligt 7 § första stycket må avgivas till taxeringsnämnd, innan denna fattat beslut rörande taxeringen, eller till prövningsnämnd i samband med besvär inom den i 119 § 1 mom. taxeringsförordningen angivna tiden.